Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Marea Cameră)

26 februarie 2019*

[Text îndreptat prin Ordonanța din 10 aprilie 2019]

„Sistemul European al Băncilor Centrale – Acțiune întemeiată pe încălcarea articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene – Decizie a unei autorități naționale de suspendare din funcție a guvernatorului băncii centrale naționale”

În cauzele conexate C-202/18 și C-238/18,

având ca obiect două acțiuni în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, introduse la 16 martie și, respectiv, la 3 aprilie 2018,

Ilmārs Rimšēvičs, reprezentat de S. Vārpiņš, de M. Kvēps și de I. Pazare, advokāti (C-202/18),

[Astfel cum a fost îndreptat prin Ordonanța din 10 aprilie 2019] **Banca Centrală Europeană (BCE)**, reprezentată de C. Zilioli, de K. Kaiser și de C. Kroppenstedt, în calitate de agenți, asistați de D. Sarmiento Ramírez-Escudero, abogado, și de V. Čukste-Jurjeva, advokāte (C-238/18),

reclamanți

împotriva

Republicii Letonia, reprezentată de I. Kucina și de J. Davidoviča, în calitate de agenți,

pârâtă,

CURTEA (Marea Cameră),

compusă din domnul K. Lenaerts, președinte, domnul J.-C. Bonichot (raportor), doamna A. Prechal, domnii M. Vilaras și E. Regan, doamna K. Jürimäe și domnul C. Lycourgos, președinți de cameră, și domnii A. Rosas, E. Juhász, E. Levits, L. Bay Larsen și D. Šváby și doamna M. Berger, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul M. Aleksejev, șef de unitate,

având în vedere procedurile scrise și în urma ședinței din 25 septembrie 2018,

după ascultarea concluziilor doamnei avocate generale în ședința din 19 decembrie 2018,

* Limba de procedură: letona.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin acțiunile formulate în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Protocolul privind Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene (denumit în continuare „Statutul SEBC și al BCE”), domnul Ilmārs Rimšēvičs, guvernatorul Latvijas Banka (Banca Centrală a Letoniei), pe de o parte, și Banca Centrală Europeană (BCE), pe baza deciziei Consiliului guvernatorilor acesteia, pe de altă parte, contestă decizia din 19 februarie 2018 prin care Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Biroul pentru Prevenirea și Combaterea Corupției, Letonia) (denumit în continuare „KNAB”) a interzis în mod provizoriu domnului Rimšēvičs să își exercite funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei (denumită în continuare „decizia în litigiu”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

2 Potrivit articolului 129 TFUE:

„(1) SEBC este condus de organele de decizie ale Băncii Centrale Europene, care sunt: Consiliul guvernatorilor și Comitetul executiv.

(2) Statutul Sistemului European al Băncilor Centrale și al Băncii Centrale Europene, denumit în continuare «Statutul SEBC și al BCE» este definit într-un protocol anexat la tratate.

[…]”

3 Articolul 130 TFUE prevede:

„În exercitarea competențelor și în îndeplinirea misiunilor și îndatoririlor care le-au fost conferite prin tratate și prin Statutul SEBC și al BCE, Banca Centrală Europeană, băncile centrale naționale sau membrii organelor lor de decizie nu pot solicita și nici accepta instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism. Instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii, precum și guvernele statelor membre se angajează să respecte acest principiu și să nu încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale Băncii Centrale Europene sau ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunii lor.”

4 Articolul 131 TFUE prevede:

„Fiecare stat membru asigură compatibilitatea legislației sale interne, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale, cu tratatele și cu Statutul SEBC și al BCE.”

5 Articolul 283 alineatul (1) TFUE are următorul cuprins:

„Consiliul guvernatorilor Băncii Centrale Europene este constituit din membrii Comitetului executiv al Băncii Centrale Europene și din guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro.”

6 Articolul 14 din Statutul SEBC și al BCE, intitulat „Băncile centrale naționale”, prevede:

„14.1. În conformitate cu articolul 131 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, fiecare stat membru asigură compatibilitatea legislației sale naționale, inclusiv a statutului băncii sale centrale naționale, cu tratatele și cu prezentul statut.

14.2. Statutele băncilor centrale naționale prevăd, în special, că durata mandatului guvernatorului băncii centrale naționale nu poate fi mai mică de cinci ani.

Un guvernator poate fi eliberat din funcție numai în cazul în care nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării îndatoririlor sale sau în care a comis o abatere gravă. Împotriva deciziei luate în această privință, guvernatorul respectiv sau Consiliul guvernatorilor poate introduce la Curtea de Justiție o acțiune întemeiată pe încălcarea tratatelor sau a oricărei norme de drept de aplicare a acestora. Acțiunea respectivă trebuie să fie formulată într-un termen de două luni, după caz, fie de la publicarea deciziei sau de la notificarea sa reclamantului, fie, în absența unei astfel de notificări, din ziua în care reclamantul a luat cunoștință de decizie.

14.3. Băncile centrale naționale fac parte integrantă din SEBC și acționează în conformitate cu orientările și instrucțiunile BCE. Consiliul guvernatorilor ia măsurile necesare pentru a asigura respectarea orientărilor și instrucțiunilor BCE și solicită să îi fie furnizate toate informațiile necesare.

14.4. Băncile centrale naționale pot îndeplini și alte funcții în afara celor menționate de prezentul statut, cu excepția cazurilor în care Consiliul guvernatorilor decide, cu o majoritate de două treimi din voturile exprimate, că funcțiile respective interferează cu obiectivele și misiunile SEBC. Aceste funcții, pe care băncile centrale naționale le exercită pe propria răspundere și pe propriul risc, nu sunt considerate ca făcând parte din funcțiile SEBC.”

Dreptul leton

7 Articolul 241 alineatul 2 din Kriminālprocesa likums (Codul de procedură penală) prevede:

„Se aplică o măsură de siguranță ca măsură procedurală preventivă unui suspect sau unui inculpat în cazul în care există motive de a crede că persoana în cauza va continua să desfășoare activități infracționale, va împiedica desfășurarea procedurii penale sau activitatea instanței ori se va sustrage de la această procedură sau de la procesul în fața instanței.”

8 Potrivit articolului 254 din acest cod:

„1. Interdicția de a ocupa o anumită funcție este o interdicție impusă unui suspect sau unui inculpat, în condiții definite prin decizia persoanei responsabile cu desfășurarea procedurii, de a exercita un anumit tip de muncă pe o perioadă determinată sau de a exercita funcțiile aferente unui anumit post.

2. Decizia prin care se interzice ocuparea unei anumite funcții se transmite, în vederea executării sale, angajatorului sau oricărei alte autorități competente.

3. Decizia prevăzută la alineatul 1 al prezentului articol este obligatorie pentru orice funcționar și trebuie executată în trei zile lucrătoare de la primirea sa. Funcționarul comunică persoanei responsabile cu desfășurarea procedurii începerea executării deciziei.”

9 Articolul 389 alineatul 1 din codul menționat prevede:

„Din momentul implicării, în procedura penală preliminară, a unei persoane care beneficiază de dreptul la apărare sau a unei persoane al cărei drept de a dispune de bunurile sale este restrâns prin acțiuni procedurale, procedura penală preliminară trebuie închisă față de această persoană și toate măsurile de siguranță și restricțiile de drepturi trebuie retrase față de bunurile acestuia, în următoarele termene:

[…]

4) pentru o infracțiune deosebit de gravă: 22 de luni.”

10 Articolul 22 din Likums par Latvijas Banku (Legea privind Banca Centrală a Letoniei) din 19 mai 1992 (*Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs*, 1992, nr. 22/23) prevede:

„Guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei este numit de Parlament, la recomandarea a cel puțin zece dintre membrii acestuia.

Viceguvernatorul și membrii Consiliului Băncii Centrale a Letoniei sunt numiți de Parlament, la recomandarea guvernatorului Băncii Centrală a Letoniei.

Mandatul guvernatorului, al viceguvernatorului și al membrilor Consiliului Băncii Centrale a Letoniei este de șase ani. În cazul în care un membru al consiliului își încetează activitatea prin demisie sau din alt motiv înainte de expirarea mandatului său, un nou membru al Consiliului Băncii Centrale a Letoniei este numit pentru un mandat cu o durată de șase ani.

Parlamentul nu poate elibera din funcție guvernatorul, viceguvernatorul și membrii Consiliului Băncii Centrale a Letoniei înainte de expirarea mandatului prevăzut la al treilea paragraf al prezentului articol decât în următoarele cazuri:

1. demisie voluntară;

2. abatere gravă în sensul articolului 14.2 din [Statutul SEBC și al BCE];

3. alte motive de eliberare din funcție prevăzute la articolul 14.2 din [Statutul SEBC și al BCE].

În cazul prevăzut la punctul 2 al celui de al patrulea paragraf al prezentului articol, Parlamentul poate decide să elibereze din funcție guvernatorul, viceguvernatorul și membrii Consiliului Băncii Centrale a Letoniei după ce hotărârea de condamnare își produce efectele.

Guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei poate formula o acțiune împotriva deciziei Parlamentului de a-l elibera din funcție la instanța prevăzută la articolul 14.2 [din Statutul SEBC și al BCE]. Viceguvernatorul sau un membru al Consiliului Băncii Centrale a Letoniei pot contesta decizia Parlamentului de a-i elibera din funcție la instanța prevăzută de Codul de procedură administrativă.”

11 Potrivit articolului 2 alineatele (1) și (2) din Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja likums (Legea privind Biroul pentru Prevenirea și Combaterea Corupției) (*Latvijas Vēstnesis*, 2002, nr. 65):

„(1) Biroul este o autoritate a administrației directe care exercită atribuțiile de prevenire și de combatere a corupției prevăzute de prezenta lege […]

(2) Biroul se află sub controlul Consiliului de Miniștri. Consiliul de Miniștri exercită controlul instituțional prin intermediul prim-ministrului. Controlul include dreptul prim-ministrului de a controla legalitatea deciziilor administrative adoptate de șeful Biroului și de a anula deciziile nelegale,

precum și, în cazul constatării unei abțineri nelegale de a acționa, de a dispune luarea unei decizii. Dreptul de control al Consiliului de Miniștri nu privește deciziile adoptate de Birou în exercitarea atribuțiilor menționate la articolele 7, 8, 9 și 9^1 din prezenta lege.”

12 Articolul 8 alineatul (1) punctul 2 din Legea privind Biroul pentru Prevenirea și Combaterea Corupției are următorul cuprins:

„În cadrul combaterii corupției, Biroul exercită următoarele atribuții:

[…]

2) efectuează investigații și desfășoară activități operaționale pentru a descoperi infracțiuni prevăzute de Codul penal săvârșite [de persoane] în cadrul instituțiilor publice, în cazul în care aceste infracțiuni sunt legate de corupție.”

Istoricul litigiilor

13 Printr-o decizie a Parlamentului leton din 31 octombrie 2013, domnul Rimšēvičs a fost numit în funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei pentru un mandat de șase ani, care a început la 21 decembrie 2013 și care urma să se încheie la 21 decembrie 2019.

14 La 17 februarie 2018, domnul Rimšēvičs a fost arestat ca urmare a începerii, la 15 februarie a aceluiași an, a urmăririi penale preliminare împotriva sa de către KNAB.

15 Potrivit elementelor de care dispune Curtea, acesta este bănuit că ar fi solicitat și primit, în cursul anului 2013, o mită, în calitatea sa de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei, în vederea exercitării unei influențe în interesul unei bănci private letone.

16 La 19 februarie 2018, cu ocazia punerii în libertate a domnului Rimšēvičs, KNAB a adoptat decizia în litigiu, impunându-i mai multe măsuri preventive, și anume interdicția de a-și exercita funcțiile de decizie, de control și de supraveghere în cadrul Băncii Centrale a Letoniei, în special de a-și ocupa postul de guvernator al acestei bănci centrale, obligația de a plăti o cauțiune, precum și interdicțiile de a contacta anumite persoane și de a părăsi țara fără autorizare prealabilă.

17 La 27 februarie 2018, judecătorul de instrucție din cadrul Rīgas rajona tiesa (Tribunalul Districtual din Riga, Letonia) a respins acțiunea formulată, la 23 februarie, de domnul Rimšēvičs împotriva a două dintre măsurile preventive impuse de KNAB, și anume interdicția de a-și exercita funcția în cadrul Băncii Centrale a Letoniei și cea de a părăsi țara fără autorizare.

18 La 28 iunie 2018, procurorul de caz a pus în mișcare acțiunea penală împotriva domnului Rimšēvičs pentru următoarele capete de acuzare:

– primirea de mită, cu titlu de gratificație, sub forma oferirii unei excursii;

– acceptarea unei oferte de mită în cuantum de 500 000 de euro și

– acceptarea unei mite în cuantum de 250 000 de euro.

Concluziile părților și procedura în fața Curții

19 Prin acțiunea formulată în cauza C-202/18, domnul Rimšēvičs solicită Curții:

– constatarea faptului că a fost suspendat în mod nelegal din funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei prin decizia în litigiu;

– constatarea nelegalității măsurii preventive constând în interdicția exercitării funcției și a atribuțiilor de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei care i-a fost impusă prin decizia în litigiu și

– constatarea faptului că restricțiile privind exercitarea funcției și a atribuțiilor de membru al Consiliului guvernatorilor BCE care decurg din decizia în litigiu i-au fost aplicate în mod nelegal.

20 Prin acțiunea formulată în cauza C-238/18, BCE solicită Curții:

– obligarea Republicii Letonia, în temeiul articolului 24 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție al Uniunii Europene și al articolului 62 din Regulamentul de procedură al Curții, să prezinte toate informațiile pertinente în legătură cu investigațiile efectuate în prezent de KNAB în privința domnului Rimšēvičs, guvernator al Băncii Centrale a Letoniei;

– constatarea, în temeiul articolului 14.2 din Statutul SEBC și al BCE, a încălcării de către Republica Letonia a celui de al doilea paragraf al acestei dispoziții prin aceea că:

  – titularul postului de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei a fost revocat din funcție înainte ca o hotărâre de condamnare să fie pronunțată pe fond de o instanță independentă și că,

  – nu există, dacă elementele de fapt prezentate de Republica Letonia confirmă aceasta, nicio împrejurare excepțională care să justifice revocarea din funcție a domnului Rimšēvičs;

– obligarea Republicii Letonia la plata cheltuielilor de judecată.

21 Republica Letonia solicită respingerea celor două acțiuni.

22 Prin act separat depus la grefa Curții la 3 aprilie 2018, respectiv în aceeași zi cu cererea introductivă, BCE a solicitat Curții judecarea cauzei C-238/18 potrivit procedurii accelerate, în aplicarea articolului 53 alineatul (4) și a articolului 133 din Regulamentul de procedură. Prin Ordonanța din 12 iunie 2018, BCE/Letonia (C-238/18, nepublicată, EU:C:2018:488), președintele Curții a admis această cerere.

23 Prin Ordonanța din aceeași zi, Rimšēvičs/Letonia (C-202/18, nepublicată, EU:C:2018:489), președintele Curții a decis din oficiu, în temeiul articolului 133 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, după ce i-a invitat pe domnul Rimšēvičs și Republica Letonia să își prezinte observațiile în această privință, judecarea potrivit procedurii accelerate și a cauzei C-202/18.

24 Prin act depus la grefa Curții tot la 3 aprilie 2018, BCE a sesizat, în plus, Curtea, în aplicarea articolului 279 TFUE și a articolului 160 din Regulamentul de procedură, cu o cerere de măsuri provizorii constând în obligarea Republicii Letonia să suspende în mod provizoriu interdicția impusă domnului Rimšēvičs de a-și exercita funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei, astfel încât să îi permită acestuia să își îndeplinească, în calitatea sa de membru al Consiliului guvernatorilor BCE, sarcinile care nu au legătură cu obiectul anchetei penale sau cel puțin să îi permită domnului Rimšēvičs să desemneze un supleant ca membru al acestui consiliu.

25 Prin Ordonanța din 20 iulie 2018, BCE/Letonia (C-238/18 R, nepublicată, EU:C:2018:581), vicepreședintele Curții a dispus ca Republica Letonia să ia măsurile necesare pentru a suspenda până la pronunțarea hotărârii de soluționare a cauzei C-238/18 măsurile preventive adoptate la 19 februarie

2018 de KNAB în privința domnului Rimšēvičs în măsura în care acestea îl împiedică să desemneze un supleant pentru a-l înlocui în calitate de membru al Consiliului guvernatorilor BCE și a respins în rest cererea de măsuri provizorii.

26 În ședința de audiere a pledoariilor, comună celor două cauze, care a avut loc la 25 septembrie 2018, președintele Curții a solicitat reprezentanților Republicii Letonia să comunice Curții, în termen de opt zile, documentele care justifică măsurile preventive adoptate de KNAB în privința domnului Rimšēvičs la 19 februarie 2018.

27 Prin scrisoarea înregistrată la grefa Curții la 2 octombrie 2018, Republica Letonia a depus 44 de documente.

28 În observațiile prezentate cu privire la aceste documente, domnul Rimšēvičs și BCE consideră în esență că Republica Letonia nu aduce nicio dovadă a vinovăției domnului Rimšēvičs și nici a temeiniciei măsurilor preventive luate împotriva lui.

29 Întrucât cauzele C-202/18 și C-238/18 privesc două acțiuni îndreptate împotriva deciziei în litigiu, Curtea decide, după ascultarea părților, conexarea cauzelor menționate în vederea pronunțării hotărârii, în aplicarea articolului 54 alineatul (1) din Regulamentul de procedură.

Cu privire la competența Curții

Argumentația părților

30 Republica Letonia invocă necompetența Curții de a judeca acțiunile formulate de domnul Rimšēvičs și de BCE.

În cauza C-202/18

31 Potrivit Republicii Letonia, domnul Rimšēvičs urmărește să obțină examinarea de către Curte a legalității și a proporționalității măsurilor luate de autoritatea însărcinată cu ancheta în aplicarea dispozițiilor Codului de procedură penală. El ar solicita Curții să intervină în desfășurarea unei proceduri penale, ceea ce ar putea avea un efect considerabil asupra anchetei și asupra aducerii vinovatului în fața justiției în conformitate cu legislația letonă. În opinia Republicii Letonia, concluziile cererii introductive exced competența Curții. Dacă Curtea le-ar admite, aceasta ar acționa în contradicție cu articolul 276 TFUE.

32 În schimb, domnul Rimšēvičs consideră că interdicția care i-a fost impusă de a-și exercita funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei pentru o durată neprecizată trebuie considerată o suspendare din funcție, în raport cu care Curtea este competentă în aplicarea articolului 14.2 din Statutul SEBC și al BCE.

În cauza C-238/18

33 Republica Letonia consideră că singura decizie care poate fi atacată în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE este cea care pune capăt legăturii juridice și instituționale dintre guvernatorul unei bănci centrale naționale și această instituție, iar nu orice decizie prin care acestuia i-ar fi impuse obligații. Ea arată că, în vederea calificării deciziei care pune capăt unei astfel de legături juridice, nu trebuie să se facă distincție între noțiunea de „suspendare din funcție”, în sensul respectivului articol, și cea de „destituire”, prevăzută la articolele 246, 247 și 286 TFUE, la articolul 11.4 din Statutul SEBC și al BCE, precum și la articolul 26 alineatul (4) din Regulamentul

(UE) nr. 1024/2013 al Consiliului din 15 octombrie 2013 de conferire a unor atribuții specifice Băncii Centrale Europene în ceea ce privește politicile legate de supravegherea prudențială a instituțiilor de credit (JO 2013, L 287, p. 63), aceste două noțiuni fiind echivalente din perspectiva efectelor lor. Republica Letonia arată de altfel că termenii utilizați în versiunea în limba letonă a acestor dispoziții sunt interschimbabili.

34 Or, decizia în litigiu nu ar avea ca obiect să pună capăt legăturii juridice și instituționale dintre Banca Centrală a Letoniei și guvernatorul său, ci numai să garanteze desfășurarea eficace a anchetei care îl privește.

35 În primul rând, această măsură ar fi de natură temporară și ar putea în orice moment să fie modificată sau retrasă. Astfel, articolul 389 alineatul (1) punctul 4 din Codul de procedură penală ar prevedea că, atunci când este vorba despre o infracțiune deosebit de gravă, precum cea de care este bănuită persoana interesată, procedura penală preliminară deschisă împotriva sa trebuie închisă sau toate măsurile preventive trebuie retrase în termen de 22 de luni de la implicarea sa în această procedură. În plus, din articolul 249 alineatul 1 din Codul de procedură penală ar reieși că, dacă o măsură procedurală preventivă care a fost luată față de o persoană rămâne fără obiect sau dacă conduita persoanei sau circumstanțele care au determinat alegerea măsurii preventive s-au modificat, această măsură trebuie retrasă.

36 În al doilea rând, în condițiile în care, conform articolului 22 din Legea privind Banca Centrală a Letoniei, doar Parlamentul leton este abilitat să îl elibereze din funcție pe guvernatorul acestei bănci centrale, această instituție nu ar fi adoptat o asemenea decizie.

37 Pe de altă parte, interpretarea potrivit căreia o decizie precum decizia în litigiu ar intra în domeniul de aplicare al articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE ar fi contrară articolului 276 TFUE. Articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE nu ar avea ca obiect să permită Curții să interfereze în buna desfășurare a unei proceduri penale în curs, ci să garanteze că un guvernator al unei bănci centrale naționale nu este eliberat nelegal din funcție de către autoritățile naționale. Or, a admite cererea BCE ar obliga Curtea să reexamineze faptele și probele adunate în cadrul procedurii penale în curs în Letonia, care au justificat impunerea măsurilor preventive care îl vizează pe domnul Rimšēvičs, și să impieteze, în consecință, asupra competențelor autorităților naționale.

38 Independența conducerii Băncii Centrale a Letoniei ar fi garantată de asemenea, conform articolului 7 din Statutul SEBC și al BCE, de articolul 13 din Legea privind Banca Centrală a Letoniei. Această independență în îndeplinirea misiunilor Băncii Centrale a Letoniei nu ar conferi nicio imunitate penală guvernatorului și nu ar impune restricții autorităților represive letone. Pentru a garanta independența și stabilitatea Băncii Centrale a Letoniei, legea ar fi alăturat guvernatorului un viceguvernator, a cărui procedură de numire de către Parlament ar oferi aceleași garanții ca acelea de care beneficiază guvernatorul și care exercită funcția de guvernator al băncii centrale menționate în absența guvernatorului sau în cazul în care acesta din urmă a fost eliberat din funcție ori mandatul său a expirat. Potrivit Republicii Letonia, viceguvernatorul trebuie, așadar, într-o astfel de ipoteză, să fie considerat „guvernator”, în sensul articolului 283 alineatul (1) TFUE și al articolului 10.1 din Statutul SEBC și al BCE, și să i se recunoască, în consecință, dreptul de a face parte din Consiliul guvernatorilor BCE.

39 De altfel, elementele din dosarul cauzei ar fi acoperite de secretul anchetei, conform articolului 375 alineatul 1 din Codul de procedură penală, și nu ar putea fi deci comunicate unor terți în raport cu procedura penală. În consecință, Curtea ar trebui să respingă și cererea BCE prin care se urmărește obligarea Republicii Letonia să prezinte toate informațiile pertinente legate de ancheta KNAB în privința domnului Rimšēvičs.

40 BCE consideră, în ceea ce o privește, că acțiunea sa nu poate fi exclusă din domeniul de aplicare al articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE.

41 Ea subliniază în această privință importanța principiului independenței SEBC și a BCE, enunțat la articolul 130 TFUE, care urmărește să permită BCE să îndeplinească, la adăpost de presiunile politice, misiunile pe care Tratatul FUE i le încredințează. Or, articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE ar pune în aplicare acest principiu, precizând condițiile în care un guvernator al unei bănci centrale naționale poate fi eliberat din funcție și permițând ca legalitatea unei astfel de măsuri să fie controlată de Curte.

42 Ținând seama de finalitatea acestei din urmă dispoziții, o interdicție de a exercita orice funcție aferentă postului de guvernator al unei bănci centrale naționale, chiar dacă nu pune în mod formal capăt legăturii juridice și instituționale dintre acesta din urmă și banca menționată, ar trebui considerată echivalentă cu o eliberare din funcție, în sensul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE. Dacă ar fi reținută interpretarea contrară, statelor membre le-ar fi permis ca, prin adoptarea unor măsuri de această natură, să eludeze garanția de independență prevăzută de acest text. Independența guvernatorului ar fi în aceeași măsură compromisă de o interdicție temporară impusă guvernatorului în cauză de a-și exercita funcția, *a fortiori* dacă, precum în speță, momentul încetării acestei interdicții nu este cunoscut și riscă să intervină după expirarea mandatului guvernatorului.

Aprecierea Curții

43 Republica Letonia arată, în primul rând, că decizia în litigiu, de natură temporară, nu l-a „eliberat din funcție" pe guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei. Singurele decizii susceptibile să facă obiectul acțiunii prevăzute la articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE ar fi cele care pun definitiv capăt legăturii juridice și instituționale dintre guvernatorul unei bănci centrale naționale și respectiva bancă.

44 În această privință, este adevărat că, astfel cum doamna avocată generală a arătat la punctul 78 din concluzii, termenii utilizați la articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE pentru definirea obiectului acțiunii pe care acest articol o prevede par să evoce în versiunea lor în limba letonă, ca și în alte versiuni lingvistice ale acestei dispoziții, ruptura definitivă a legăturii dintre banca centrală națională și guvernatorul său.

45 Cu toate acestea, potrivit jurisprudenței constante a Curții, în vederea interpretării unei dispoziții a dreptului Uniunii, trebuie să se țină seama nu numai de formularea acesteia, ci și de contextul său și de obiectivele urmărite de reglementarea din care face parte această dispoziție (a se vedea în special Hotărârea din 17 aprilie 2018, Egenberger, C-414/16, EU:C:2018:257, punctul 44 și jurisprudența citată).

46 În această privință, trebuie amintit că autorii Tratatelor CE și ulterior FUE au urmărit să garanteze că BCE și SEBC sunt apte să se achite în mod independent de misiunile care le sunt încredințate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE, C-11/00, EU:C:2003:395, punctul 130).

47 Principala manifestare a acestei voințe figurează la articolul 130 TFUE, reprodus în esență la articolul 7 din Statutul SEBC și al BCE, care interzice în mod expres, pe de o parte, BCE, băncilor centrale naționale și membrilor organelor de decizie ale acestora să solicite sau să accepte instrucțiuni din partea instituțiilor, organelor, oficiilor sau agențiilor Uniunii, a guvernelor statelor membre sau a oricărui alt organism și, pe de altă parte, respectivelor instituții, organe, oficii sau agenții ale Uniunii, precum și guvernelor statelor membre să încerce să influențeze membrii organelor de decizie ale BCE și ale băncilor centrale naționale în îndeplinirea misiunilor lor (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2003, Comisia/BCE, C-11/00, EU:C:2003:395, punctul 131). Astfel, aceste dispoziții urmăresc în esență să apere SEBC de orice presiune politică pentru a-i permite să îndeplinească în mod eficient

obiectivele asociate misiunilor sale, prin intermediul exercitării independente a competențelor specifice de care dispune în acest scop în temeiul dreptului primar (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iunie 2015, Gauweiler și alții, C-62/14, EU:C:2015:400, punctul 40 precum și jurisprudența citată).

48 Tocmai în vederea garantării independenței funcționale a guvernatorilor băncilor centrale naționale, care, în temeiul articolului 282 alineatul (1) TFUE, constituie, împreună cu BCE, SEBC, articolul 14.2 din Statutul SEBC și al BCE stabilește la cinci ani durata minimă a mandatului lor, prevede că nu pot fi eliberați din funcție decât dacă nu mai îndeplinesc condițiile necesare exercitării acesteia sau dacă au săvârșit o abatere gravă și instituie în favoarea guvernatorului în cauză și a Consiliului guvernatorilor BCE o cale de atac în fața Curții împotriva unei astfel de măsuri.

49 Încredințând în mod direct Curții competența de a examina legalitatea deciziei de eliberare din funcție a guvernatorului unei bănci centrale naționale, statele membre au arătat importanța pe care o atribuie independenței titularilor respectivei funcții.

50 Astfel, în temeiul articolului 283 alineatul (1) TFUE și al articolului 10.1 din Statutul SEBC și al BCE, guvernatorii băncilor centrale naționale ale statelor membre a căror monedă este euro sunt membri de drept ai Consiliului guvernatorilor BCE, care este principalul organ de decizie al Eurosistemului, în temeiul articolului 12.1 din acest statut, și singurul organ de decizie al BCE în cadrul Mecanismului unic de supraveghere, în aplicarea articolului 26 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1024/2013.

51 Or, dacă s-ar putea decide eliberarea din funcție fără justificare a guvernatorilor băncilor centrale naționale, independența lor ar fi grav compromisă și, pe cale de consecință, cea a Consiliului guvernatorilor BCE însuși.

52 În această privință trebuie arătat, *primo*, că interdicția temporară impusă unui guvernator al unei bănci centrale naționale de a-și exercita funcția poate constitui un mijloc de presiune asupra acestuia. Pe de o parte, astfel cum arată circumstanțele prezentelor cauze, o asemenea interdicție poate prezenta o gravitate cu totul deosebită pentru guvernatorul pe care îl vizează atunci când nu este însoțită de o durată precisă, această interdicție putând de altfel să se aplice în timpul unei părți semnificative a mandatului acestuia. Pe de altă parte, ea este susceptibilă, prin caracterul său temporar, să ofere un mijloc de presiune cu atât mai eficient cu cât, astfel cum a indicat Republica Letonia în legătură cu decizia în litigiu, poate fi retrasă în orice moment în funcție nu numai de evoluția anchetei, ci și de conduita guvernatorului în cauză.

53 *Secundo*, dacă o măsură care îi interzice unui guvernator să își exercite funcția ar trebui să rămână în afara oricărui control al Curții în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE pentru motivul că este temporară, un stat membru ar putea, adoptând măsuri provizorii succesive, să se sustragă acestui control, astfel încât, după cum a subliniat doamna avocată generală la punctul 75 din concluzii, dispoziția menționată ar risca să fie privată de efect util.

54 De altfel, nu este cert că decizia în litigiu, în principiu provizorie, nu ar putea fi definitivă prin efectele sale, din moment ce, potrivit chiar indicațiilor Republicii Letonia, articolul 389 din Codul de procedură penală permite menținerea măsurilor și a restricțiilor adoptate în cadrul acesteia timp de 22 de luni, cu alte cuvinte, până la finalul mandatului domnului Rimšēvičs, prevăzut pentru luna decembrie 2019.

55 În consecință, rezultă atât din intenția autorilor Tratatului FUE, cât și din economia generală a Statutului SEBC și al BCE, precum și din însăși finalitatea articolului 14.2 al doilea paragraf din statutul menționat că Curtea este competentă, în temeiul acestei dispoziții, să soluționeze o acțiune îndreptată împotriva unei măsuri precum interdicția provizorie de exercitare a funcției de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei cuprinsă în decizia în litigiu.

56 În al doilea rând, Republica Letonia arată că Curtea nu este competentă să statueze asupra unei decizii care, în opinia sa, este menită să garanteze desfășurarea eficace a procedurii penale declanșate împotriva persoanei vizate de această decizie. Astfel, aprecierea elementelor care justifică impunerea unor măsuri preventive în cadrul unei proceduri penale ar ține de competența exclusivă a autorităților naționale. Aceste elemente ar fi de altfel acoperite de secretul anchetei, în temeiul articolului 375 alineatul 1 din Codul de procedură penală, și, prin urmare, necomunicabile unor terți în raport cu procedura penală. Articolul 276 TFUE ar confirma necompetența Curții în această privință, dat fiind că prevede că „[î]n exercitarea atribuțiilor sale privind dispozițiile părții a treia titlul V capitolele 4 și 5 [din Tratatul FUE], referitoare la spațiul de libertate, securitate și justiție, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu este competentă să verifice legalitatea sau proporționalitatea operațiunilor efectuate de poliție sau de alte servicii de aplicare a legii într-un stat membru și nici să hotărască cu privire la exercitarea responsabilităților care le revin statelor membre în vederea menținerii ordinii publice și a apărării securității interne”.

57 În această privință, deși este adevărat că autorii tratatelor nu au atribuit Uniunii decât competențe limitate în materie penală, reiese totuși din jurisprudența Curții că dreptul Uniunii impune limite competenței statelor membre în această materie (Hotărârea din 15 septembrie 2011, Dickinger și Ömer, C-347/09, EU:C:2011:582, punctul 31). Astfel, această competență a statelor membre trebuie exercitată cu respectarea nu numai a libertăților fundamentale garantate de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 februarie 1989, Cowan, 186/87, EU:C:1989:47, punctul 19, și din 19 ianuarie 1999, Calfa, C-348/96, EU:C:1999:6, punctul 17), ci și a ansamblului dreptului Uniunii, în special a dreptului primar. În consecință, normele de procedură penală națională nu se pot opune competenței pe care articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE o încredințează Curții în toate cazurile în care această dispoziție este aplicabilă.

58 Pe de altă parte, argumentul dedus de Republica Letonia din articolul 276 TFUE nu poate fi reținut.

59 Astfel, respectivul articol limitează competența Curții numai în exercitarea atribuțiilor sale privind dispozițiile capitolelor 4 și 5 din titlul V din partea a treia a Tratatului FUE. Or, astfel cum arată doamna avocată generală la punctul 82 din concluzii, prezenta cauză nu privește aceste atribuții, ci atribuțiile conferite Curții în mod direct și expres de articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE.

60 În sfârșit, în al treilea rând, Republica Letonia subliniază consecințele inacceptabile, în opinia sa, pe care le-ar produce recunoașterea competenței Curții. O asemenea competență ar conferi guvernatorului Băncii Centrale a Letoniei o imunitate penală, ar restrânge măsurile preventive care i-ar putea fi impuse și ar avea un efect considerabil asupra desfășurării procedurii penale.

61 Este necesar, în această privință, să se sublinieze că articolul 14.2 din Statutul SEBC și al BCE nu conferă nicio imunitate penală guvernatorului unei bănci centrale naționale și nici nu limitează măsurile preventive care i-ar putea fi impuse. Acest articol conferă acestuia din urmă, precum și Consiliului guvernatorilor BCE numai dreptul de a contesta în fața Curții orice decizie prin care respectivul guvernator este eliberat din funcție. Eventuala concomitență a acțiunii prevăzute la acest articol și a unei proceduri penale naționale nu privește, așadar, decât ipoteza excepțională în care o astfel de procedură conduce la luarea față de guvernatorul unei bănci centrale naționale a unei măsuri provizorii care poate fi asimilată unei eliberări din funcție în sensul acestei dispoziții. Or, chiar și în această ipoteză, niciun element prezentat de Republica Letonia nu demonstrează că acțiunea prevăzută de Statutul SEBC și al BCE ar fi de natură să împiedice desfășurarea normală a anchetei.

62 Rezultă din tot ceea ce precedă că excepția întemeiată pe necompetența Curții de a soluționa acțiunile formulate de domnul Rimšēvičs și de BCE împotriva deciziei în litigiu în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE trebuie înlăturată.

63 Mai trebuie adăugat că competența Curții în temeiul acestei dispoziții este limitată la acțiunile îndreptate împotriva unei interdicții, temporare sau definitive, de a exercita funcția de guvernator al unei bănci centrale naționale. Prin urmare, decizia în litigiu, prin care KNAB a edictat mai multe măsuri preventive, nu intră în competența Curții decât în măsura în care interzice temporar domnului Rimšēvičs să își exercite funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei.

Cu privire la acțiuni

Cu privire la natura acțiunilor

64 Curtea este sesizată de domnul Rimšēvičs, în calitatea sa de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei, și de BCE, pe baza deciziei Consiliului guvernatorilor al acesteia, în temeiul articolului 14.2 din Statutul SEBC și al BCE. Însă concluziile celor două cereri introductive sunt formulate în termeni diferiți. Domnul Rimšēvičs solicită în esență Curții să constate că decizia în litigiu, adoptată în numele Republicii Letonia, este nelegală, în timp ce BCE solicită Curții să constate că Republica Letonia a încălcat articolul 14.2 din Statutul SEBC și al BCE. Întrebată în ședință cu privire la natura acțiunii prevăzute la articolul 14.2 al doilea paragraf din acest statut, BCE a precizat că ea solicita Curții să pronunțe „o hotărâre declarativă, precum în procedurile de constatare a neîndeplinirii obligațiilor”.

65 Cu toate acestea, trebuie arătat, cu titlu introductiv, că articolul 14.2 din Statutul SEBC și al BCE nu cuprinde nicio trimitere explicită sau implicită la procedura de constatare a neîndeplinirii obligațiilor reglementată de articolele 258-260 TFUE.

66 În schimb, interpretarea atât literală, cât și sistematică și teleologică a articolului 14.2 din acest statut conduce la calificarea acțiunii prevăzute la acest articol drept acțiune în anulare.

67 În ceea ce privește, în primul rând, modul de redactare a acestei dispoziții, trebuie arătat că, asemenea acțiunii prevăzute la articolul 263 TFUE, cea prevăzută la articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE poate fi exercitată de un particular, în speță de guvernatorul eliberat din funcție, împotriva unei decizii al cărei destinatar este. În plus, fiecare dintre aceste două acțiuni trebuie introdusă în același termen de două luni, definit în termeni identici la articolul 263 al șaselea paragraf TFUE și în ultima teză a articolului 14.2 al doilea paragraf din acest statut. De altfel, cele două dispoziții enunță, în aceiași termeni, că reclamanții pot invoca motive întemeiate pe „încălcarea tratatelor sau a oricărei norme de drept de aplicare a acestora”.

68 În al doilea rând, dintr-o abordare sistematică reiese că specificitatea articolului 14.2 din statutul menționat nu este incompatibilă cu caracteristicile acțiunii în anulare.

69 Este cert că, în măsura în care încredințează în mod expres Curții controlul legalității unui act de drept național din perspectiva „tratatelor sau a oricărei norme de drept de aplicare a acestora”, articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE derogă de la repartizarea generală a competențelor între instanța națională și instanța Uniunii, astfel cum este prevăzută de tratate și în special de articolul 263 TFUE, o acțiune în temeiul acestui articol neputând privi decât acte de dreptul Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 decembrie 1960, Humblet/État belge, 6/60-IMM, EU:C:1960:48). Această derogare se explică însă prin contextul instituțional particular al SEBC în care ea se înscrie. Astfel, SEBC reprezintă în dreptul Uniunii o construcție juridică originală care asociază și face să coopereze îndeaproape instituții naționale, și anume băncile centrale naționale, și o instituție a Uniunii, și anume BCE, și în cadrul căreia prevalează o relație diferită și o distincție mai puțin accentuată între ordinea juridică a Uniunii și ordinile juridice naționale.

70 Or, articolul 14.2 din Statutul SEBC și al BCE este expresia acestui sistem foarte integrat dorit de autorii tratatelor pentru SEBC și în special a dedublării funcționale a guvernatorului unei bănci centrale naționale, care este, desigur, o autoritate națională, dar care acționează în cadrul SEBC și care face parte, atunci când este guvernatorul unei bănci centrale naționale a unui stat membru a cărui monedă este euro, din principalul organ de conducere al BCE. Tocmai în temeiul acestui statut hibrid și, astfel cum s-a subliniat la punctul 48 din prezenta hotărâre, în vederea garantării independenței funcționale a guvernatorilor băncilor centrale naționale în cadrul SEBC, o decizie luată de o autoritate națională care îl eliberează pe unul dintre aceștia din funcție poate fi, prin excepție, deferită Curții.

71 La sistemul căilor de atac prevăzut de tratate, articolul 14.2 din statut adaugă, așadar, o cale de atac specifică, astfel cum reiese din numărul foarte redus de persoane care dispun de aceasta, din obiectul unic al deciziilor împotriva cărora aceasta este prevăzută și din circumstanțele excepționale în care are vocație să fie exercitată.

72 În al treilea rând, natura acțiunii prevăzute la articolul 14.2 din statut este de asemenea lămurită de obiectivul în vederea căruia a fost instituită. Astfel cum s-a amintit la punctul 49 și următoarele din prezenta hotărâre, această acțiune constituie una dintre principalele garanții că guvernatorii, deși numiți de statele membre și eventual revocați de acestea, îndeplinesc misiunile conferite lor prin tratate în deplină independență și nu acceptă, conform articolului 130 TFUE, precum și articolului 7 din Statutul SEBC și al BCE, nicio instrucțiune din partea autorităților naționale. Ea reprezintă astfel o piesă esențială a echilibrului instituțional pe care îl impune strânsa cooperare a băncilor centrale naționale și a BCE în cadrul SEBC.

73 Tocmai datorită importanței acestui obiectiv și din cauza inconvenientului oricărei întârzieri în sancționarea unei eliberări din funcție a unui guvernator decise cu încălcarea tratatelor sau a oricărei alte norme de drept de aplicare a acestora, autorii tratatelor menționate au instituit împotriva unui asemenea act o cale de atac în fața Curții, în beneficiul BCE și al guvernatorului în cauză. Astfel, după cum a arătat în esență vicepreședintele Curții în aprecierea sa cu privire la condiția urgenței în Ordonanța privind măsurile provizorii din 20 iulie 2018, BCE/Letonia (C-238/18 R, nepublicată, EU:C:2018:581, punctele 71 și 72), neparticiparea prelungită a unui membru al Consiliului guvernatorilor poate afecta grav buna funcționare a acestui organ esențial al BCE. În plus, eliberarea din funcție a unui guvernator poate avea consecințe grave și imediate pentru persoana interesată.

74 Or, numai acțiunea în anulare, eventual completată de măsurile provizorii pe care le poate dispune Curtea în aplicarea articolelor 278 și 279 TFUE, permite să se răspundă preocupărilor care au condus la crearea acestei căi de atac. În special, nu s-ar răspunde în mod satisfăcător intențiilor autorilor Statutului SEBC și al BCE dacă hotărârea pronunțată în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din respectivul statut ar prezenta un caracter declarativ și dacă efectele acesteia ar depinde astfel de punerea sa în aplicare de către autoritățile naționale.

75 Pe de altă parte, trebuie amintit că, dacă Comisia Europeană apreciază că un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 14 din Statutul SEBC și al BCE, aceasta poate, conform articolului 258 TFUE, să emită un aviz motivat și, dacă statul în cauză nu se conformează acestui aviz, să sesizeze Curtea cu o acțiune în constatarea neîndeplinirii obligațiilor. În consecință, nu se poate admite că, instituind acțiunea prevăzută la articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE, autorii acestei dispoziții urmăreau pur și simplu crearea unei proceduri paralele cu cea deja prevăzută la articolul 258 TFUE.

76 Rezultă din cele ce precedă că acțiunea prevăzută la articolul 14.2 al doilea paragraf din acest statut vizează anularea deciziei luate în vederea eliberării din funcție a unui guvernator al unei bănci centrale naționale.

77 Întrucât sunt formulate în mod expres în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE, acțiunile introduse de domnul Rimšēvičs și de BCE trebuie, în consecință, să fie considerate ca vizând anularea deciziei în litigiu.

Cu privire la motivul întemeiat pe absența justificării deciziei în litigiu

Argumentația părților

78 Domnul Rimšēvičs susține că decizia în litigiu nu este justificată.

79 În primul rând, aceasta nu ar fi fost precedată de o anchetă corespunzătoare și nici de o colectare suficientă de probe. KNAB nu ar fi consacrat decât două zile anchetei, deschisă la 15 februarie 2018, înainte de a decide arestarea reclamantului la 17 februarie. Însuși procurorul general al Republicii Letonia ar fi declarat, la 21 februarie 2018, că nimic nu permitea să se afirme în mod categoric la acea dată că fusese săvârșită o infracțiune.

80 În al doilea rând, ar fi puțin probabil ca guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei să fi săvârșit infracțiunea de care este acuzat, și anume infracțiunea de corupție pasivă în beneficiul unei bănci private letone, care și-ar fi încetat activitatea în anul 2016 și ar fi intrat în lichidare. Astfel, el nu ar dispune de puteri care să îi permită să influențeze în vreun mod activitățile unei bănci private. În plus, toate deciziile Băncii Centrale a Letoniei ar fi adoptate în mod colegial. Supravegherea băncilor private letone nu ar fi de competența Băncii Centrale a Letoniei, ci de competența Comisiei Piețelor Financiare și de Capital, astfel cum ar prevedea articolul 2 alineatul (1) din Finanšu un kapitāla tirgus komisijas likums (Legea privind Comisia Piețelor Financiare și de Capital).

81 În al treilea rând, sursa informațiilor aflate la originea anchetei nu ar fi credibilă. Potrivit informațiilor comunicate reclamantului de KNAB, persoana care a denunțat infracțiunea pretins săvârșită în cursul anului 2013 ar fi un fost membru al consiliului de administrație al băncii private letone în beneficiul căreia ar fi fost săvârșită infracțiunea. Acesta ar fi fost arestat în anul 2016 pentru spălare de bani și ar fi obținut închiderea anchetei penale deschise împotriva sa în schimbul denunțării faptelor de corupție imputate domnului Rimšēvičs.

82 În al patrulea rând, domnul Rimšēvičs susține că acuzațiile care îi sunt aduse sunt imprecise. KNAB ar fi indicat că domnul Rimšēvičs a fost corupt în scopul de a evita ca el să împiedice activitățile acestei bănci private letone. Însă guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei nu ar dispune de această putere. Acesta arată că i se reproșează, în mod foarte imprecis, că a săvârșit un act negativ (o abținere), deoarece persoana care a semnalat acest pretins fapt de corupție nu ar fi fost în măsură să desemneze un act pozitiv. În plus, el arată că, la recomandarea Comisiei Piețelor Financiare și de Capital, BCE a anulat autorizația respectivei bănci private letone în cursul anului 2016, ceea ce ar permite să existe îndoieli cu privire la favorizarea de către reclamant a continuării activităților acestei bănci private.

83 La rândul său, BCE arată că revine Curții sarcina de a interpreta în speță noțiunea de abatere gravă de natură să justifice eliberarea din funcție a unui guvernator al unei bănci centrale naționale, în sensul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE, și modalitatea în care trebuie făcută dovada acestei abateri.

84 Ar reveni statului membru care adoptă o măsură prevăzută la articolul 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE să demonstreze că sunt îndeplinite condițiile stabilite de această dispoziție. În această privință, aceste condiții ar trebui constatate de o instanță independentă, iar nu de o agenție guvernamentală, de ministerul public sau de un magistrat de instrucție statuând asupra măsurilor preventive. Această cerință ar permite garantarea respectării dreptului la un proces echitabil și a prezumției de nevinovăție, principiu esențial al sistemului judiciar european. BCE ar avea astfel

asigurarea că motivele pentru care guvernatorul a fost eliberat din funcție sunt susținute. Nu s-ar impune ca decizia instanței să fie definitivă pentru ca decizia de eliberare din funcție a unui guvernator al unei bănci centrale naționale să fie pusă în aplicare, dacă este cazul, într-un termen rezonabil.

85 S-ar putea admite însă că, în circumstanțe excepționale, un guvernator al unei bănci centrale a unui stat membru a cărui monedă este euro poate fi eliberat din funcție înainte chiar de pronunțarea unei hotărâri de condamnare. Astfel, aceasta s-ar putea întâmpla, de exemplu, atunci când măsura a fost luată în temeiul unor dovezi caracterizate sau necontestate.

86 BCE subliniază că, în speță, KNAB l-a eliberat din funcție pe guvernatorul Băncii Centrale a Letoniei înainte ca o hotărâre de condamnare a sa pentru faptele care îi sunt reproșate să fie pronunțată pe fond de o instanță judecătorească și că ea nu dispune în prezent de nicio informație care să îi permită să stabilească dacă există circumstanțe excepționale de natură să justifice această măsură. BCE precizează că este dispusă să renunțe la dreptul său de acces la dosarul cauzei dacă ancheta penală impune un tratament confidențial al informațiilor furnizate Curții.

87 În cele două cauze, Republica Letonia susține că elementele dosarului penal al domnului Rimšēvičs sunt acoperite de secretul anchetei, conform articolului 375 alineatul 1 din Codul de procedură penală.

Aprecierea Curții

88 Reiese în mod expres din cuprinsul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE că, în susținerea acțiunii prevăzute de această dispoziție, guvernatorul în cauză sau Consiliul guvernatorilor poate invoca „încălcarea tratatelor sau a oricărei norme de drept de aplicare a acestora”. Această expresie vizează în primul rând încălcarea condițiilor pe care respectivul articol le prevede pentru eliberarea din funcție a unui guvernator.

89 În această privință, această dispoziție prevede că un guvernator nu poate fi eliberat din funcție decât în două ipoteze, și anume dacă nu mai îndeplinește condițiile necesare exercitării funcției sale sau dacă a săvârșit o abatere gravă.

90 În speță, interdicția impusă domnului Rimšēvičs de a-și exercita funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei este motivată de nevoile anchetei penale referitoare la pretinsele acțiuni ale acestuia, considerate de tip infracțional, care, dacă ar fi dovedite, ar constitui o „abatere gravă”, în sensul articolului 14.2 din Statutul SEBC și al BCE.

91 Trebuie precizat de la bun început că nu este de competența Curții, atunci când este sesizată în temeiul articolului 14.2 din acest statut, să se substituie instanțelor naționale competente pentru a se pronunța asupra răspunderii penale a guvernatorului acuzat și nici chiar să interfereze cu ancheta penală preliminară desfășurată împotriva acestuia de către autoritățile administrative sau judiciare competente în temeiul dreptului statului membru în cauză. Or, pentru nevoile unei astfel de anchete și în special pentru a împiedica guvernatorul în cauză să o obstrucționeze, poate fi necesar să se decidă suspendarea temporară a acestuia din funcție.

92 În schimb, este de competența Curții, în cadrul atribuțiilor pe care le deține în temeiul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE, verificarea aspectului că o interdicție provizorie impusă guvernatorului în cauză de a-și exercita funcția este luată numai dacă există suficiente indicii că acesta a săvârșit o abatere gravă de natură să justifice o asemenea măsură.

93 În speță, persoana interesată arată în fața Curții că nu a săvârșit niciuna dintre abaterile care îi sunt reproșate. La fel ca BCE, aceasta consideră că Republica Letonia nu aduce nici cea mai mică dovadă a acestor abateri. De fapt, în cursul procedurii scrise în fața Curții, Republica Letonia nu a furnizat niciun început de probă cu privire la acuzațiile de corupție care au motivat deschiderea anchetei și adoptarea deciziei în litigiu.

94 În ședință, președintele Curții a solicitat reprezentanților Republicii Letonia, care s-au angajat în acest sens, să comunice Curții într-un termen scurt documentele care justifică decizia în litigiu. Cu toate acestea, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctele 125-130 din concluzii, niciunul dintre înscrisurile depuse de Republica Letonia după ședință nu cuprinde elemente de probă de natură să stabilească existența unor indicii suficiente cu privire la temeinicia acuzațiilor aduse persoanei interesate.

95 Prin scrisoarea primită la grefa Curții la 8 ianuarie 2019, Republica Letonia a propus să comunice alte documente „într-un termen rezonabil”, fără a solicita redeschiderea fazei orale a procedurii, a cărei închidere a fost pronunțată după prezentarea concluziilor doamnei avocate generale, în aplicarea articolului 82 alineatul (2) din Regulamentul de procedură. Printr-o a doua scrisoare, din 30 ianuarie 2019, Republica Letonia și-a reînnoit propunerea de dovezi și a solicitat redeschiderea fazei orale a procedurii. Însă această propunere de probe, primită de Curte în cursul deliberărilor, nu este însoțită de nicio justificare care să explice întârzierea în prezentarea acestor documente, după cum impune articolul 128 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții. Astfel, evoluția anchetei penale așa cum este descrisă de guvernul leton nu este pertinentă în această privință. În plus, această propunere de probe nu cuprinde nicio indicație concretă și specifică în privința conținutului documentelor a căror comunicare este propusă. În aceste condiții și având în vedere caracterul accelerat al procedurilor, propunerea de probe și cererea de redeschidere a fazei orale a procedurii trebuie respinse.

96 În consecință, Curtea nu poate decât să constate că Republica Letonia nu a dovedit că eliberarea domnului Rimšēvičs din funcție se întemeiază pe existența unor indicii suficiente că acesta a săvârșit o abatere gravă în sensul articolului 14.2 al doilea paragraf din Statutul SEBC și al BCE și, așadar, admite motivul întemeiat pe caracterul nejustificat al acestei decizii. Prin urmare, nu este necesar să fie examinate celelalte motive ale cererii.

97 Rezultă din cele ce precedă că decizia în litigiu trebuie anulată în măsura în care îi interzice domnului Rimšēvičs să își exercite funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei.

Cu privire la cheltuielile de judecată

98 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât Republica Letonia a căzut în pretenții, se impune ca aceasta să fie obligată să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și cheltuielile de judecată efectuate de BCE, conform concluziilor acesteia din urmă.

Pentru aceste motive, Curtea (Marea Cameră) declară și hotărăște:

1) **Conexează cauzele C-202/18 și C-238/18 în vederea pronunțării hotărârii.**

2) **Anulează decizia Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (Biroul pentru Prevenirea și Combaterea Corupției, Letonia) din 19 februarie 2018 în măsura în care îi interzice domnului Ilmārs Rimšēvičs să își exercite funcția de guvernator al Băncii Centrale a Letoniei.**

3) Obligă Republica Letonia să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, și cheltuielile de judecată efectuate de Banca Centrală Europeană (BCE).

Semnături